

การประเมินโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมนำตน จริยชนนำชาติ
โรงเรียนบ้านจำปา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต 2*

AN EVALUATION OF THE MORAL AND ETHICAL TRAINING
PROGRAM: “SELF-GUIDED MORALITY, ETHICS FOR NATIONAL
CITIZENSHIP” AT BAN CHAMPA SCHOOL UNDER NAKHON SI
THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

กรรณิการ์ เสือแสง¹, วีระยุทธ ชาตะกาญจน์² และ อรรครา ธรรมาธิกุล³

Kannika Suasang¹, Werayut Chatakan² and Akara Thammathikul³

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช¹⁻³

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University Thailand ¹⁻³

Corresponding Author’s Email: 6755701035@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการใน 4 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติการ การเรียนรู้ พฤติกรรม และผลลัพธ์ ตามกรอบการประเมินของเคิร์กแพทริก การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านจำปา จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบประเมิน และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย 1) ด้านปฏิบัติการ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนถึงการยอมรับและความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรม เนื้อหา และสื่อการอบรมที่มีความเหมาะสมกับบริบทของผู้เข้าร่วมโครงการ 2) ด้านการเรียนรู้ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าร่วมโครงการหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่ากระบวนการอบรมสามารถส่งเสริมความรู้และความเข้าใจด้านคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เข้าร่วมโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้านพฤติกรรม พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงการนำความรู้และคุณธรรมที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการแสดงพฤติกรรมเชิงบวกในชีวิตประจำวัน และ 4) ด้านผลลัพธ์ของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในมิติของผู้เรียนและบรรยากาศการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยข้อมูลเชิงคุณภาพสนับสนุนว่า โครงการช่วยส่งเสริมการแสดงพฤติกรรม

---

* Received 12 January 2026 ; Revised 26 January 2026; Accepted 3 February 2026

เชิงคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม และเอื้อต่อการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การประเมินโครงการตามกรอบการประเมิน 4 ระดับของเคิร์ก แพทริกสามารถสะท้อนผลลัพธ์การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการติดตามและพัฒนาโครงการด้านคุณธรรมในสถานศึกษา อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, คุณธรรม, จริยธรรม, รูปแบบของเคิร์กแพทริก

Abstract

This study aimed to evaluate the outcomes of a project implemented for participants at four levels: reaction, learning, behavior, and results, based on Kirkpatrick's evaluation model. The research employed a mixed methods approach. The target group consisted of 42 teachers and students from Ban Champa School. Research instruments included questionnaires, achievement tests, observation forms, evaluation forms, and interviews. Data were analyzed using mean, percentage, standard deviation, and content analysis.

The findings revealed that: (1) at the reaction level, participants' overall responses were at the highest level, indicating acceptance of and satisfaction with the activity design, content, and training materials, which were appropriate to the participants' context; (2) at the learning level, participants' post-training achievement was higher than their pre-training achievement and met the established criteria, demonstrating that the training process effectively enhanced knowledge and understanding of morality and ethics; (3) at the behavior level, overall behavioral change was at a high level, reflecting the application of acquired knowledge and moral principles to positive behaviors in daily life; and (4) at the results level, overall project outcomes were at a high level in terms of both learners and the school's learning environment. Qualitative data supported that the project concretely promoted ethical behavior and contributed to a learning atmosphere that sustainably promotes morality and ethics.

The findings indicate that project evaluation based on Kirkpatrick's four-level evaluation model can systematically reflect outcomes in learners' moral

and ethical development and can be used as a guideline for monitoring and sustainably developing morality-based projects in educational institutions.

Keywords: Project Evaluation, Morality, Ethics, Kirkpatrick's Model

บทนำ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและเศรษฐกิจในโลกยุคปัจจุบัน การพัฒนาเยาวชนจึงมิได้จำกัดเพียงด้านวิชาการ หากแต่ต้องมุ่งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม เพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ที่กำหนดวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตลอดชีวิต และมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) แนวทางดังกล่าวได้รับการสนับสนุนอย่างชัดเจนจากยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพมนุษย์โดยเน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดให้การจัดการศึกษามุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

อย่างไรก็ตาม จากสภาพการณ์ทางสังคมในปัจจุบันพบว่าปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการทุจริต การละเมิดกฎหมาย หรือพฤติกรรมที่ขัดต่อหลักคุณธรรมในชีวิตประจำวัน (กิตติพงษ์ ธรรมสรณีย์, 2563) สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะของดวงเดือน พันธมนาวิน ที่อธิบายว่าพฤติกรรมจริยธรรมเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการบ่มเพาะรากฐานทางจิตใจและประสบการณ์ทางสังคมอย่างต่อเนื่อง หากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมขาดความเป็นระบบ ย่อมส่งผลให้เยาวชนขาดภูมิคุ้มกันทางจริยธรรม การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถหล่อหลอมทั้งแนวคิดและพฤติกรรมให้สอดคล้องกับหลักคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม (สถาบันคุณธรรมแห่งชาติ, 2561) จากการศึกษารายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านจำปา ระหว่างปีการศึกษา 2565–2567 พบว่าผลการประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยยังพบพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการขาดวินัย ความรับผิดชอบต่อสังคม ความซื่อสัตย์ และจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่สถานศึกษาจำเป็นต้องเร่งพัฒนาอย่างเป็นระบบ

แม้ว่าจะมีการดำเนินโครงการและกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาอย่างแพร่หลาย แต่จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การประเมินผลโครงการส่วนใหญ่

มักมุ่งเน้นเพียงระดับความพึงพอใจหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระยะสั้น ขาดการประเมินผลที่เชื่อมโยงการเรียนรู้อีกกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและผลลัพธ์ในระดับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและรอบด้าน ส่งผลให้ข้อมูลที่ได้ยังไม่เพียงพอสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาโครงการในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ

งานวิจัยนี้จึงมุ่งเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว โดยการประเมินโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมนำตน จริยชนนำชาติ ของโรงเรียนบ้านจำปา ตามกรอบการประเมิน 4 ระดับของเคิร์กแพทริก ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ปฏิกริยา การเรียนรู้ พฤติกรรม และผลลัพธ์ เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานเชิงระบบ และสร้างองค์ความรู้เชิงประจักษ์ที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการส่งเสริมคุณธรรมในบริบทสถานศึกษา รวมถึงสนับสนุนการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมนำตน จริยชนนำชาติ โรงเรียนบ้านจำปา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ในมิติด้านปฏิกริยาของผู้เข้าร่วมโครงการ
2. เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมนำตน จริยชนนำชาติ โรงเรียนบ้านจำปา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ในมิติด้านการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการ
3. เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมนำตน จริยชนนำชาติ โรงเรียนบ้านจำปา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ในมิติด้านพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ
4. เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมนำตน จริยชนนำชาติ โรงเรียนบ้านจำปา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ในมิติด้านผลลัพธ์ของผู้เข้าร่วมโครงการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้กรอบการประเมินโครงการตามแบบจำลองของเคิร์กแพทริก ซึ่งประกอบด้วย 4 ระดับ ได้แก่ ปฏิกริยา การเรียนรู้ พฤติกรรม และผลลัพธ์ เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมนำตน จริยชนนำชาติอย่างเป็นระบบและครอบคลุมทุกมิติของการดำเนินงาน

1. กลุ่มเป้าหมาย

- 1.1 ผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 33 คน และครู จำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้น 42 คน ซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมโครงการอบรมคุณธรรม

จริยธรรมนำตน จริยชนนำชาติ ทั้งหมด โดยเลือกใช้กลุ่มเป้าหมายเป็นประชากรทั้งหมด เนื่องจากโครงการมีขนาดเล็ก และมีความประสงค์ที่จะสะท้อนผลการดำเนินงานของโครงการ ได้อย่างครบถ้วนและครอบคลุมทุกมิติ

1.2 ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และ ตัวแทนครู จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน โดยผู้วิจัยคัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทโดยตรงในการบริหารและดำเนินโครงการ สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

2. เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีจำนวน 5 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน เพื่อประเมินด้านปฏิกิริยา (Reaction) ของผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา 2) ด้านความเหมาะสมของสถานที่ 3) ด้านความเหมาะสมของระยะเวลาการอบรม 4) ด้านความพร้อมของอุปกรณ์ โสตทัศนูปกรณ์ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) นำแบบสอบถามที่ได้เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ค่าความตรงเชิงเนื้อหา มีค่า 1.00 ทุกข้อ แสดงว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ฉบับที่ 2 แบบทดสอบวัดความรู้สำหรับนักเรียน เพื่อประเมินด้านการเรียนรู้ (Learning) ของผู้เข้าร่วมอบรม เรื่อง คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยให้ผู้อบรมตอบแบบทดสอบแบบเลือกตอบ (ถูก/ผิด) จำนวน 20 ข้อ แบบทดสอบได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และนำผลมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ การวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่าข้อคำถามทุกข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60-1.00 แสดงว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

ฉบับที่ 3 แบบสังเกตสำหรับครู เพื่อประเมินพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรม โดยลักษณะแบบสังเกตเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) แบบสังเกตได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และนำผลมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสังเกตกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item-Objective

Congruence: IOC) พบว่าข้อรายการสังเกตทุกข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60-1.00 แสดงว่าแบบสังเกตมีความเหมาะสมในการใช้ประเมินพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ

ฉบับที่ 4 แบบประเมินสำหรับครู เพื่อประเมินผลลัพธ์โดยรวมของผู้เข้าร่วมการอบรม โดยลักษณะแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) แบบประเมินดังกล่าวได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และนำผลมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อประเมินกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่าข้อรายการประเมินทุกข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60-1.00 แสดงว่าแบบประเมินมีความตรงเชิงเนื้อหาและสามารถใช้สะท้อนผลลัพธ์ของโครงการได้อย่างเหมาะสม

ฉบับที่ 5 แบบสัมภาษณ์ สำหรับครู เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในด้านผลลัพธ์ (Results) ที่เกิดขึ้นหลังจากจัดโครงการทั้งผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและสถานศึกษา แบบสัมภาษณ์ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความครอบคลุม ความเหมาะสม และความสอดคล้องของประเด็นคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นนำผลมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่าคำถามทุกข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60-1.00 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์มีความตรงเชิงเนื้อหาและสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. เก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านจำปา เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

3.2 ผู้วิจัยนำส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เครื่องมือที่กำหนด ได้แก่ แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสังเกต และแบบประเมิน

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือขอสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่คัดเลือกแบบเจาะจง ตามวันและเวลาที่กำหนด โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

3.4 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์ ที่ได้รับกลับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณจากการประเมินด้านปฏิกริยา พฤติกรรม และผลลัพธ์ วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลผลตามเกณฑ์มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนข้อมูลด้านการเรียนรู้วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละและพิจารณาการผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์ผลตามกรอบการประเมินของ Kirkpatrick

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินด้านปฏิกริยา (Reaction)

ผลการประเมินด้านปฏิกริยาของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมนำตน จริยชนนำชาติ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมอบรม ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบการดำเนินงาน และสภาพแวดล้อมในการจัดกิจกรรม ซึ่งเอื้อต่อการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม

ตารางที่ 1 ผลการประเมินด้านปฏิกริยา (Reaction) ของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	ความคิดเห็น		ระดับความเหมาะสม
	μ	σ	
ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา	4.64	0.55	มากที่สุด
ด้านความเหมาะสมของสถานที่	4.60	0.66	มากที่สุด
ด้านความเหมาะสมของระยะเวลาการอบรม	4.36	0.68	มาก
ด้านความพร้อมของอุปกรณ์ สื่อที่ศนูปรกรณ์	4.45	0.65	มาก
รวมรายการประเมินด้านปฏิกริยา (Reaction)	4.51	0.63	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินด้านปฏิกริยา (Reaction) ของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมนำตน จริยชนนำชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยเฉพาะด้านความเหมาะสมของเนื้อหาและสถานที่ ขณะที่ด้านระยะเวลาและความพร้อมของอุปกรณ์อยู่ในระดับมาก

2. ผลการประเมินด้านการเรียนรู้ (Learning)

ผลการประเมินด้านการเรียนรู้พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมอบรมสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2 ผลการประเมินด้านการเรียนรู้ (Learning) ของนักเรียนที่เข้าร่วมอบรมโครงการ

ผลการเปรียบเทียบ	ค่าร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	σ	ค่าเฉลี่ยของผลต่าง	T
คะแนนก่อนอบรม	42.87	8.58	1.79	8.06	41.48
คะแนนหลังอบรม	83.18	16.64	1.20		

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมฝึกอบรม พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังการอบรมผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่กำหนด สะท้อนให้เห็นว่าโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมนำตน จริยชนนำชาติ สามารถส่งเสริมความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เข้าร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการประเมินด้านพฤติกรรม (Behavior)

ผลการประเมินด้านพฤติกรรมพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีการแสดงพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมในระดับสูง สะท้อนถึงการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันและในบริบทของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

ตารางที่ 3 ผลการประเมินด้านพฤติกรรม (Behavior) ของผู้เข้าร่วมอบรมโครงการ

รายการ	ความคิดเห็น		ระดับความเหมาะสม
	μ	σ	
ด้านพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของผู้เข้ารับการอบรม	4.46	0.49	มาก
ด้านคุณธรรมที่เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการอบรม	4.52	0.50	มากที่สุด
รวมรายการประเมินพฤติกรรม (Behavior)	4.50	0.50	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินด้านพฤติกรรม (Behavior) ของผู้เข้าร่วมอบรมพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.50$) โดยเฉพาะด้านคุณธรรมที่เกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมอบรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการอบรมไปปรับใช้และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่เหมาะสม

4. ผลการประเมินด้านผลลัพธ์ (Results)

ผลการประเมินในระดับผลลัพธ์ (เชิงปริมาณ) พบว่าอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าโครงการมีศักยภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียนและบรรยากาศเชิงคุณธรรมของสถานศึกษาในภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 4 ผลการประเมินด้านผลลัพธ์ (Results) เชิงปริมาณของผู้เข้าร่วมอบรมโครงการ

รายการ	ความคิดเห็น		ระดับ ความเหมาะสม
	μ	σ	
ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 8 ด้านด้าน สถานศึกษามีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.44	0.50	มาก
	4.60	0.50	มากที่สุด
รวมรายการประเมินผลลัพธ์ (Result)	4.50	0.50	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินด้านผลลัพธ์ (Results) เชิงปริมาณ ของผู้เข้าร่วมอบรม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.50$) โดยด้านสถานศึกษามีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการประเมินด้านผลลัพธ์ (Results) เชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลพบว่า โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมนำตน จริชนนำชาติ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมอบรมอย่างชัดเจน โดยเฉพาะด้านความตระหนักรู้ด้านคุณธรรม วินัย ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์สุจริต ผู้เข้าร่วมสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ทั้งในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติหน้าที่ ส่งผลให้บรรยากาศการเรียนการสอนและการทำงานมีความร่วมมือ เอื้อต่อการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และสนับสนุนการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้และเจตคติที่ดีต่อการศึกษา ทั้งนี้ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในระดับผลลัพธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแสดงให้เห็นศักยภาพของการจัดโครงการอบรมคุณธรรมในฐานะกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาผู้เรียนและวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ด้านปฏิกิริยา (Reaction) ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีปฏิกิริยาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนถึงการยอมรับและความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการอบรม เหตุผลสำคัญอาจเกิดจากการออกแบบเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทและช่วงวัยของผู้เรียน สามารถถ่ายทอดสาระด้านคุณธรรม ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรม ให้เข้าใจได้อย่างเป็นรูปธรรมผ่านกิจกรรมและสื่อที่หลากหลาย ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมเกิดทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb (1984) ที่ชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการใช้สื่อที่เหมาะสมช่วยเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิกานต์ ชูเชิด (2567) และขวัญฤติรา หวัง

จิตต์ (2564) ที่พบว่าคุณภาพของเนื้อหาและกระบวนการจัดกิจกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรม ดังนั้น การพัฒนาโครงการด้านคุณธรรมควรให้ความสำคัญกับการออกแบบกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อสร้างฐานทัศนคติที่ดีซึ่งเอื้อต่อการเรียนรู้ในระดับถัดไป

2. ด้านการเรียนรู้ (Learning) ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าโครงการสามารถส่งเสริมความรู้และความเข้าใจด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหตุผลอาจเนื่องมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการสื่อ กิจกรรม และการฝึกปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริงได้มากกว่าการเรียนรู้เชิงท่องจำ สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Constructivism) ของ Vygotsky (1978) ที่อธิบายว่าผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ผ่านประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล อาจไพรินทร์ (2567) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรมควรเน้นกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกและการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและยั่งยืน

3. ด้านพฤติกรรม (Behavior) ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าความรู้และทัศนคติที่ได้รับจากการอบรมสามารถนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสม เหตุผลอาจเกิดจากการที่กิจกรรมของโครงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง และได้เห็นแบบอย่างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในบริบทของสถานศึกษา ผลการวิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม ซึ่งเสนอว่า พฤติกรรมจริยธรรมเป็นผลลัพธ์ของการบ่มเพาะปัจจัยด้านจิตลักษณะและปัจจัยทางสังคมอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม และการได้รับการเสริมแรงทางสังคมอย่างเหมาะสม (ดวงเดือน พันธุ์นาวัน, 2551) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล อาจไพรินทร์ (2567) ที่พบว่าการอบรมด้านคุณธรรมสามารถส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ดังนั้น การพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการฝึกพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง ไม่จำกัดเฉพาะช่วงเวลาการอบรม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างยั่งยืน

4. ด้านผลลัพธ์ (Result) ผลการประเมินด้านผลลัพธ์พบว่า โครงการส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรมในระดับสถานศึกษา เหตุผลอาจเนื่องมาจากการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในฐานะผู้ถ่ายทอดและแบบอย่างทางจริยธรรม ส่งผลให้คุณธรรมถูกหลอมรวมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องบรรยากาศทางจริยธรรมในองค์กร (Ethical Climate) ของ Vertigan (2013) และงานวิจัยของ Birtch and Chiang (2014) ที่ชี้ให้เห็นว่าบรรยากาศทางจริยธรรมขององค์กรมี

อิทธิพลต่อพฤติกรรมและค่านิยมของสมาชิกในองค์กร ดังนั้น การพัฒนาโครงการส่งเสริมคุณธรรมควรมองผลลัพธ์ในระดับระบบของโรงเรียน และส่งเสริมบทบาทของครูและผู้บริหารในการเป็นผู้นำทางจริยธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการดำเนินโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมนำตน จริยชนนำชาติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ผลการประเมินตามกรอบการประเมิน 4 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติการ การเรียนรู้ พฤติกรรม และผลลัพธ์ อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ สะท้อนถึงความเหมาะสมและประสิทธิผลของโครงการโดยรวม ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย **1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ** สถานศึกษาควรปรับปรุงแบบการจัดการกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมให้เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนมากขึ้น โดยเพิ่มกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกและการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ควรออกแบบกิจกรรมที่ท้าทายและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความอดทนและความพยายามของผู้เรียน พร้อมทั้งจัดให้มีระบบติดตามพฤติกรรมเชิงคุณธรรมในระยะยาว โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน **2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาในลักษณะเชิงระบบ โดยบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมเข้ากับหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การนิเทศ และการประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน ควรส่งเสริมให้ครูและผู้บริหารทำหน้าที่เป็นแบบอย่างทางคุณธรรม (Moral Leadership) เพื่อสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กรแห่งคุณธรรมอย่างยั่งยืนในสถานศึกษา **3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต** การวิจัยในอนาคตควรมุ่งพัฒนาสู่การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านคุณธรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง (Action Learning) ควบคู่กับการศึกษาประสิทธิผลของระบบการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) ผ่านการวิจัยเชิงทดลองหรือการติดตามผลระยะยาว นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร:คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิตติพงษ์ ธรรมสรณีย์. (2563). คุณธรรมและจริยธรรมกับการพัฒนาสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญจิรา หวังจิตต์. (2564). การประเมินโครงการ การฝึกอบรมหลักสูตรการทำวิจัยสู่การประยุกต์ใช้ในการทำงานด้านสาธารณสุข สำหรับบุคลากรศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี. ราชบุรี: ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี.
- ชนิกานต์ ชูเชิด. (2567). การประเมินโครงการค่ายพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และมารยาททางสังคม(คนดีของแผ่นดิน) โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย สุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร. ใน การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. และมีความสุข. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- นฤมล อาจไพรินทร์. (2567). การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคทุ่งสง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 22(1), 93-105.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น. สถาบันคุณธรรมแห่งชาติ. (2561). การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อการพัฒนาคนและสังคม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันคุณธรรมแห่งชาติ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- Birtch, T. A., & Chiang, F. F. T. (2014). The influence of business school's ethical climate on students' unethical behavior. *Journal of Business Ethics*, 123 (2), 283–294.
- Kirkpatrick, D. L. (1975). Evaluation of training. In Craig, R. L. (Ed.), *Training and development handbook*. New York: McGraw-Hill. pp. 87–112.
- Kolb, David A. (1984). *Experiential Learning : Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Vertigan, S.A. (2013). *Ethics and the business of schooling : developing a critical*

realist Methodology. Retrieved July14,2013, from

<http://eprints.ioe.ac.uk/id/eprint/7511>

Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.